

**HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Vyslovení neplatnosti součásti státní zkoušky „obhajoba diplomové práce“, na základě stanoviska přezkumné komise, že obhájená práce není původní a jde o plagiát.

Po provedených řízeních vydal rektor Univerzity Karlovy rozhodnutí č. j. UKRUK/10207/2018-3, že součást státní zkoušky, obhajoba diplomové práce s názvem „Římská říše a křesťanství – od pronásledování ke státnímu náboženství“ konaná dne 26. 9. 2017, je neplatná.

Dnem, kdy rozhodnutí nabylo účinnosti, pozbyl účastník řízení vysokoškolského vzdělání získaného studiem daného studijního oboru a akademického titulu magistr. Dále pozbyly platnosti vysokoškolský diplom a dodatek k diplomu.

Declaration of the invalidity of the section of the state examination “thesis defence” based on the review committee’s opinion that the defended work is not original and constitutes plagiarism.

Following the proceedings, the Rector of Charles University issued a decision, ref. no. UKRUK/10207/2018-3, stating that a section of the state examination, defence of the thesis entitled “Roman empire and the christianity - from the persecution to the state religion” held on 26 September 2017, is invalid.

On the day the decision became effective, the participant in the proceedings surrendered their higher education degree obtained by studying the specific area of study and the academic title of Master. Moreover on that day, their university diploma and diploma supplement became invalid.

Posudek diplomové práce „Římská říše a křesťanství – od pronásledování ke státnímu náboženství“

Oponent: Mgr. Ladislava Říhová, Ph.D.

Diplomová práce bc. J. Činátla s názvem *Římská říše a křesťanství – od pronásledování ke státnímu náboženství* obsahuje všechny povinné součásti kvalifikační práce, jak jsou stanoveny příslušným metodickým pokynem. Je opatřena jednotným poznámkovým aparátem (bohužel s chybnými údaji; příklad viz níže) a seznamem literatury včetně zahraničních titulů.

Práce, čítající 75 stran, je přehledně standardním způsobem členěna do tří kapitol. Po nečíslovaných stranách 1–6, obsahujících titulní stranu, poděkování, prohlášení a anotaci v českém i anglickém jazyce, následuje obsah. Obsah práce je přehledně členěn do kapitol a podkapitol druhé a třetí úrovně. Vlastní text práce pak začíná úvodem na straně 7 a končí závěrem na straně 68. Poněkud zarážející je nicméně anglické summary, které namísto stručného shrnutí práce obsahuje leckdy nesrozumitelný překlad závěru.

Autor v úvodu práce prezentuje motivy, jež jej vedly ve výběru tématu. Za nezanedbatelný aspekt výběru lze označit autorův osobní zájem o problematiku: „*Téma této práce jsem si vybral zcela záměrně, jelikož mě víra oslovuje již od dětství a zájem o rané křesťanství mě provází již od začátku mých studií na Husitské teologické fakultě.*“ (s. 8). Cíl práce je v úvodu stanoven stručně a slibuje, alespoň podle slov autorových, především reflexi staršího i moderního bádání: „*[...] nemohl jsem se nikdy ubránit pocitu, že mnohdy jsou jen opakovány a dále rozpracovány myšlenky, na něž jsme v dnešní době již našli lepší odpovědi, než jak tomu učinili autoři z 19. a počátku 20. století. Chtěl bych tedy touto svou prací některé z těchto myšlenek rozpracovat a ukázat ony rozdílné přístupy...*“ (ibid.). Je velikou škodou, že k naplnění tohoto cíle bohužel v práci nedochází.

1) Formální struktura práce

Z hlediska formálního členění čítá práce celkem 3 kapitoly. V kapitole první (s. 10–15) se autor stručně věnuje římskému náboženství. Logicky následuje kapitola věnovaná problematice křesťanské (s. 17–31). Bohužel však uchopené nekomplexně, jak uvedeme později. Poslední kapitola 3. (zaujímající s. 32–66) je věnována tématu pronásledování, tedy, dalo by se říci, vzájemným vztahům Římské říše k vyznavačům křesťanství. Poslední oddíl kapitoly pak tvoří pojednání o vládě Konstantina Velikého a jeho nástupců ve snaze ilustrovat změnu postavení křesťanské komunity na území impéria. Osobně bych pro tyto subkapitoly (3.8; 3.8.1 a 3.9) volila zařazení v samostatném oddílu (kap. 4) z důvodu formální akcentace tematického přechodu i faktické dějinné situace.

2) Hodnocení zpracování

Práci nelze vytknout formální nedostatky. Zarážející je však množství stylistických, syntaktických a hrubých pravopisných chyb, které jsou přítomny prakticky na každé stránce a prozrazují, že práce patrně neprošla jazykovou korekturou. Skutečnost, že základní teologické

termíny jsou na mnoha místech uvedeny chybně, tuto doměnkou spíše potvrzuje. Pro příklad uveďme zavádějící interpretaci termínu *homoúsios*, nebo výklad termínu *mesiáš* (s. 19), kdy zcela chybí reflexe faktu, že daný hebrejský termín odpovídá řeckému *christos* a české „Kristus“ je převzato z latinského *Christus*, nejedná se tedy o přímý překlad. Nelze nezmínit také nejednotné či chybné užití jmen řeckých a latinských autorů (*Órigenés* x *Origenes*), a především chyby ve jménech a skloňování jmen římských císařů: *Nera* namísto *Nerona*; *Antonia Pia* namísto *Antonina*; (bez) *Cracalla* místo *Caracally*; jména provincií (*Moesie* a *Panonie* na s. 49) a další.

3) Analýza obsahu

Přestože úvod práce slibuje analýzu minulého i současného bádání, případně historických náhledů obou „znepřátelených“ směrů (tj. pohanů a křesťanů), v textu samotném k takovému rozboru prakticky nedochází. Kapitola 1., slibující analýzu historicko-náboženského obzoru Římanů, se často uchyluje k nekonkrétním nebo nesrozumitelným formulacím (s. 13, ř. 1n). Jindy nalézáme tvrzení blíže nepodložená, neúplná, ba nepravdivá. Nelze například stavět do protikladu kategorii víry a provádět srovnání mezi křesťanstvím a římským kultem (autor tak činí v pasáži na s. 13 „*Víru, s kterou se setkáváme [...] Předmětem je poté dokončená a koherentní doktrína.*“). Obdobných ukvapených soudů týkajících se srovnání římského náboženství s křesťanstvím nacházíme v textu práce více. Uveďme např. tvrzení o absenci iniciačních rituálů v římském kultu (s. 14), nebo nepravdivé tvrzení, že židé na většině území Římské říše byli jejími občany – podle kritického aparátu je tento údaj čerpán z knihy E. R. Doddse, která však na uvedené straně neobsahuje žádný text. Nelze polemizovat s názorem, že židé se těšili v říši specifickému statutu (garantovanému dokonce císařskými dokumenty), rozhodně však v době Ježíšově nedisponovali plošně nebo etnický statutem římským občanů, daleko spíše, jak ukazuje sám případ Ježíšův, měli statut *peregrini*, tedy obyvatel provincie bez občanských práv.

Kapitola 2. přináší základní informace o křesťanství. Stranou autorova zájmu nezůstávají vedle vzniku křesťanské církve (2.1) ani témata šíření této nové víry (2.2) a vztah křesťanů k judaismu (2.3). Autor sice pravděpodobně správně nahlíží například misijní a charitativní působení křesťanů ve společnosti, ani zde se však nevyhne prezentaci obecných polopravd a historicky irelevantních náhledů (společné jmění prvotních křesťanů – s. 22, důvod oddělení od židovství – *ibid.*). Oddíl 2.4 a pododdíly zamýšlí autor zřejmě jako dokreslení historické reality rané církve. Bohužel se však věnuje pouze několika málo autorům a ani jejich dílo kriticky nereflektuje. Spíše se celý oddíl podobá historickému úvodníku. Tento postup by byl ospravedlnitelný, kdyby ke kritické reflexi došlo v kapitole 3., byť na podkladě pronásledování křesťanů.

Zmíněná kapitola obsahuje historické pojednání o vlnách pronásledování, autor kriticky reflektuje přístupy vybraných badatelů k členění a chronologii. Samotné jádro problému je však zastřeno líčeními hagiografických legend, jež se střídají s chronologickým popisem historických událostí.

Bohužel v rámci celé kapitoly nedojde k rozkrytí politického, náboženského, sociálního ani filosofického obzoru pozdně antického člověka a není proto divu, že autor práce musí v závěru konstatovat: „*Nepodařilo se mi však nalézt ani shodu v otázce důvodu vzniku pronásledování křesťanů v Římské říši.*“

Celá práce budí, přestože autor v závěru uvádí opak, dojem, že byla psána v časovém presu bez možnosti kritického promyšlení souvislostí. Autor se omezuje prakticky pouze na popis historických skutečností (leckdy však nepřesný) a na legendární líčení, jejich zdrojem jsou zřetelně často citované *Příběhy raně křesťanských mučedníků*. Kritická reflexe popsaných faktů v práci prakticky chybí, autor se naopak často uchyluje k zobecněným hodnocením. Zcela zřetelná je absence znalosti filosofického pozadí, jež nelze v pojetí tohoto tématu ignorovat. Spíše naznačeny a blíže nezohledněny zůstávají také aspekty právní, v nichž se navíc autor poněkud ztrácí (viz např. generalizaci římského občanství uvedenou výše, neznalost římského procesního práva; statutu občanů x *peregrinů*, nebo (sic) funkce císařského *imperium*, která dovoluje autorovi práce tvrdit, že: „Každá římská provincie měla v této době ještě své vlastní pravomoci a jedině, co se od ní očekávalo, byla loajálnost římskému impériu. Císař Caligula tak byl nebezpečný hlavně pro své nejbližší okolí a lidi, s kterými se dostal do kontaktu, nikoliv primárně pro křesťany.“ (s. 36) Toto tvrzení opět patří k nepřesnostem především s ohledem na fakt, který na jiných místech autor paradoxně respektuje, že místodržitel byl v každém ohledu za své jednání odpovědný právě císaři a velice často se také o postupu v soudních záležitostech s císařem radil (jak dokládá Plinius, ale i případ apoštola Pavla).

Hodnocení:

Vzhledem k nekomplexnímu a spíše přehledovému pojednání problematiky, kdy práce budí dojem spíše zavádějícího historického úvodu vyšperkovaného legendárními seznacemi, ne však kritické studie, a s ohledem na nulové zohlednění filosofického pozadí římského polyteismu i vzniku křesťanství, s přihlédnutím k výše uvedeným nedostatkům

navrhují hodnocení 4 (neprospěl) s následujícími doporučeními:

- autor by měl hlouběji prostudovat historický kontext problematiky, nejen ve smyslu chronologického popisu událostí, ale (v souvislosti se soudními procesy) především témata *římského občanství, římského procesního práva – zejména tzv. ius ordinarium a cognitio extra ordinem, resp. řízení koerční, parametry císařského „imperium“ a jeho dosah;*
- filosofické a kulturní pozadí doby (helénismus, filosofické směry, tzv. „boje o knihy“¹);
- politické aspekty konečného „vítězství“ křesťanství (snahy o konsolidaci říše Konstantinovými předchůdci – nejen na poli náboženském; bližší reflexe geneze a struktury tetrarchie).

V Praze dne 30. srpna 2017

Ladislava Řihová

¹ Viz např. KAHLOS, Maijastina. Pagan-Christian Debates over the Interpretation of Texts in Late Antiquity. *Classical World*, 2012, Vol. 105, No. 4, s. 525-545. ISSN: 0009-8418.